

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Өрттэ 2 көп.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунда

Политкинг болгаш эртем билиглерин пропагандалаарына идеялик киришкени болгаш амылчы чоннарны коммунисттик кижизидилгениң таламы-биле үр-түңчедиг амылчалары дөш ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму 1967 чылдын август 8-те Чарымын баугаар Бүгү-эвилелдин «Билэг» нитилелдиниң эң шыгараан 708 хой-ниви лекторларын, амылчаларын ССРЭ-ниң орденнери, медальдары-биле шаңнаан.

Бедик шаңналдар

Политкинг болгаш эртем билиглерин пропагандалаарына идеялик киришкени, амылчы чоннарны коммунисттик кижизидилгениң таламы-биле үр-түңчедиг амылчалары дөш ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму 1967 чылдын август 8-те Чарымын баугаар Бүгү-эвилелдин «Билэг» нитилелдиниң эң шыгараан бодук хой-ниви лекторларын орденнер, медальдары-биле шаңнаан. Оон иштинде Тыва АССР-ден шаңнатканнар:

«ХУНДУЛЭДИН ДЕМДЭ» ОРДЕН-БИЛЕ

Виктор Ондарович БАВУУ-СУРУЦ — «Билэг» нитилелдиниң лектору, Улу-Хем районун Ийн-Тал 8 чыл шкөөлүмүн директору.

«КУШ-АЖЫЛЧЫ ЭРЕС-МЛАДЫРЛАЙ ЧОРУК ДЭЭШ» ДЕП МЕДАЛЬ-БИЛЕ

Булат Бүдүрүчү ШИРЕН — амылчы чоннар депутаттарынын Тес-Хем район Сөвединиң күсөкму-нун килдиз өргөдечини, «Билэг» нитилелдиниң район организационын баштаар чериниң даргазы.

«КУШ-АЖЫЛЧЫ ШЫГЛАРАЛ ДЭЭШ» ДЕП МЕДАЛЬ-БИЛЕ

Алексей Семёнович ПОЛЯКОВ — «Билэг» нитилелдиниң республика организационын баштаар чериниң харымсалгам секретары.

Солунга шаңнал

Амылчы чоннарны коммунисттик кижизидилгениң таламы-биле үр-түңчедиг амылчалары, амыл-агыл болгаш култура тургузушууунуң тургучуларын, шигирдериниң оларны мобилизацияны дөш база бирги дугаарынын үнгенден бээр 50 чыл болган оюнга хошбатыр «ТАМБОВСКАЯ ПРАВДА» деп област союзу ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Чарымын баугаар «ХУНДУЛЭДИН ДЕМДЭ» орден-биле шаңнаткан.

«КОСМОС — 171» СЭТА-НЫҢ ДЫҢНАДЫМ

Совет Эвилелине 1967 чылдын август 8-те Чарымын «Космос-171» бээр кылдым. Спутникниң эгелек дугаар кылдым гүлүрүм.

1962 чылдын март 18-де СЭТА-ның карлоом программаны баугаар космос белегенин шигирдериниң тургучулар эртем аппаратураын сулуникте тургускан.

Спутниктиң чир кырындаан эң биринчи 220 километр, эң чоок болжолу — 145 километр.

Совет Кызыл Кресттиң дузасы

Мында чак үр болганында канчыдалта таварылган Карачи хоорайның коюлга бээр кылдыр ССРЭ-ниң Кызыл Крест болгаш Кызыл Чарык Ай нитилелдериниң эвилелиниң күсөкму Пакистанниң Кызыл Крест нитилелдине чооку хүнерде бир ною экиер аймак, шарымшык кылдыр чүүлдерин, иштин препаратарын болгаш хөвөө-саамы бүүдүштүгү өстөрүн чоруду бээр. Ол дугайын Пакистанниң Кызыл Крест нитилелдиниң күсөкму-нун баштаар черинге чонунуң даргазы профессор Г. А. Митеревтиң чорутканы телеграммаларда даянгаткан.

Чарыш болгаш парторганизациялар

Совет эрге-чагырганын чартык чыл юбилейинге чедир үш ай чөтпес үе арткан. Ол төгүлүг болушунуң чоошуулары-биле холбаштыр юбилейге алдар болдурган бугу улустун социалисттик чарымының чалгыны улам калбарган. Чарыш амылчылар, колхозчулар болгаш интеллигенция кайгамчык шудургу чоруун, чогаалчы идеяниң илередип, боттарының күмөнишинин СЭКП-ниң XXIII съездинин шимтирлерин болгаш беш чыл планын күүселдиринче, байырлагга утуштур алган хүлээлгелерин алдарлыгы-биле баттандырыныче угландырып турар.

Юбилей чылының бирги чарты дөзүлганы-биле холбаштыр коллектив бурзуунуң, амыл-ишчи бурзуунуң алган хүлээлгезин күүседип турарында чедикшилер-даа база четпестер-даа тодаргай көстүп келген болгаш чарышты организацияларының таламы-биле байлак дуржулга-даа бар апарган. Хей-хэй партия организациялары социалисттик чарышты организацияларда оң калбак непертерге болгаш дээштиг болурунче, мурнакчыларның дуржулгазын непертердинче, күш-амылдың бүдүрүкчүлүгүн бедидеринче, продукцияның шынарын экиндеринче болгаш еске-даа чүгула айтырларга кичээлгенин күшүлдиргеннер.

Ындыларга бирги залчөгө «Тыва даг-дугу» комбинатта, пассажирлер АТА-да, Тандының «Тилелге», «Мөгөгей» совхозтарда болгаш еске-даа черлерде партия организацияларын хамзаарыштырып болур. Бо черлерде партия организациялары амыл-агыл болгаш профсоюз организаци-биле нады материалдык болгаш моральдык идиг бериникин калбартып, хүлээлгелерин күүселдизин хүн бүрү база ай, квартал саанында доктаамал үндүрүп турар.

Ыланды «Мөгөгей» совхозта партиком ында амылчы комитеди-биле нады чарышты массалык, дээштиг кылдыр организациястап турар. Ында 8 фермаларның бригадаларының нежигүнери коммунисттик күш-амылды деп бедик ат дээш демисейип турар. Салбырлар аразында нызыл туктары, вымпелдерин тургускан. Чарышты тилдиз «Эң эки саанчыга», «Эң эки хойгуга», «Эң эки механизаторга» вымпелдерин, өрткентик шаңналдарын тыппып турар. Совхоз бүдүрүлгезинге тергиннериниң адын кири бижир Хундулэдин дептерин, тус-тус бригадаларының, фермаларының амылын көргүдөр «Иш мурнап турарыл?» деп стенини база тургускан. Ол ыш-каш «Тилелге» совхозта партиком база-да ыкдык хемчеглерин чорудуп турар. Ынчангаш чөгү-на ол совхозтардан бирги чартык чылда безин бир инеке онааштыр 1700-тен 1900 кг чедир сүт сагган Мария Сабельникова, Зинаида Кравченко, Галина Норун болгаш төрүүр чүс хойга онааштыр 119 хургааны алган Куулар Дажы-Серен ышкыш нал амылының бугу мастерлерин илереп турары таварылга эвес.

Партия организацияларының чорудуп турар организаци болгаш масса-политиктиг амылының түңгүлдиге улутунуң, казак амыл-агылның болгаш култура тургузушунуң таламы-биле тус-тус коллективтериниң юбилейге утуштур чарымында чедикшилерни чугааган болбайна. Ынчалзоом бисте хомудуп база планын сорулгадарын күүсетпиз, байырлагга утуштур сөглээн сөзүн ээлеп шыдавайн турар амыл-агылдың, колхозчулар ама-даа бар дээрин бирги чартык чылдың түңгүлдери көргүдүп турар. Оларга Кызылдың тукубу, пиво заводтары, «Тыва тузуг» трезинниң түдүг организациялары, «Совет Тыва», «Тес-Хем» совхозтар, №3 АТА, Тээлдиниң харылза салбыры болгаш өви-даа еске черлер хамзаарыр. Чинжээ, үшкү автамыш-агыл чартык чыл планын чүгө 92 хуу күүсеткен, 52 муң литр бензинни амыр чаргыдан. Ында партбюро чөлөөчүлөр ортузунга чарышты багай организациястап болгаш намылга дээш база сагырга-чүрүмү бийлелер дээш амылчылар ишкан чоруткан.

Амы үеде республикада чүгула кампания — иштиниң малынга чем белеткээр харысалгалык амыл чоруп турар. Чамдык Бии-Хем, Базыра-Хемчик ышкыш черлерде ол амылдың темпиз иду болгаш сизгенчилерин ортузунда чарышты эрегей организациястап турар дээриниң дугайында медреселер редакцияга кэл турар. Ынчаарга республикага улава эң харысалгалык шыгалада — дүжүт амаал амылчыны эгелээр. Юбилей чылының дүжүдүн кыска хуусаада чидиргички амаал амыр төлээде, партия организациялары организаци болгаш масса-политиктиг бугу амылды оңче угландырып, хуваарыны амыл-ишчилерин, ыкдыгы механитарларның ортузунга массалык, дээштиг чарышты калбартыр умурлуг.

Октябрының социалисттик Улуг революциясының 50 чылынга алдар болдурган социалисттик чарышты тилкелерин бүдүрүлгелерин, организацияларын болгаш колхозтарын колхозчуларын тыппып тураскал тутканы тургузар дугайында СЭКП ТН-ның, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, ВЦСПС-тиң човица чак хүлээп алган доктаамал юбилей мурунуң чарыштыг чонунуң чогаалчы инициативасынга чак күчүлүг идиг бериникин болган. Ындыг алдарлык тукту чедип ап, бодунуң коллективинге ону кезээ мөңгөде арттырар күш-амылчы чакгай алдар дээш эрес шудургу амылдары — эң бедик алдар хүндүткел-дир. Бо дээрге чарышты удуруттурга бедик негелдени тургузуп турар.

Партия организациялары чарыштың калбак непертерди болгаш дээштиг болурунук, мурнакчыларның дуржулгазын непертердиниң болгаш хомудуп турарларына аларга декиштеринин, кол сорулгадарын шимтирлээринче күшү мобилизацияларын дугайында доктаамал сагыш салыр умурлуг.

Чарыштың үр-түңчедиг болуру, юбилейлик чылдың шалыпчы элчезиниң чедикшинин — масса-политиктиг амылдан база кол хамзаарымы. Амы үеде оң кол уткы-шынары болгаш угландышыны СЭКП ТН-ның «Октябрының социалисттик Улуг революциясының 50 чылы» деп Тезистерин доктарттыган. Коммунисттик кижизидилге медреселди күш-амылды болгаш хей-нитикчи амыл-чорудулгадан даашаар түбөс болгаш туруп шыдава-дээ дээр дугайында ленинчи айтышыны партиа идеологияга амылга барымдалап турар. Партия, профсоюз, комсомол организаци болгаш култура албан черлери Тезистерин тайылбырларда амыл-агыл сорулга-ларын ханы холбаштырышсаан, амыл-ишчи бүрүзү Төзүн чуртук мурнунга берген сөзүн ээлеп турар дээш коммунисттик бугу-биле амылдан турар кылдыр кижизидер хүлээлгелер.

Хүндүкүнуң үш шакта партия райкомунуң буюру болган. Мал чөмчөвүн белеткелениң чоруп турары чугааламкан. Амыл-агылдарының удуруткучулары, тускай эртем-никтери, парторганизацияларынч сүктарылары чөт-чөдө байдалды чугаалаштынар.

Орденниң «Кызыл тараачын» колхозун дарагынын орадакчысы М. Кунаев бир дугаарында өс алган.

— Бөгүдө бисте алды чүс га черин сизген кестияге, оң чартык бөдүңгө болгаш 305 тонна белеткелениң, азы планын 8 ай хуу-уу болур.

— Бисте тайдыг түвө чүд дая, техникалык үрүлүк үрелди турары болур. Дүш чак бирги бригадала сизген көөр айи агрегат баргаш, үрелдишкн болганында аяа хүлээлгелер. Сизгениң хол-биле кестияге амдызында кирбөө бис. — деп, агроном В. Иконников аяа улажып калды.

«Өк» совхозун директору С. Ляхтин: — Механизация үш аveau амылдан турар, еске үш аveau хол-биле көвөп турар. 365 тонназы, азы аламың алды хуурун бугу сараттаан. Селос салымшыгында амдызында кирбөө бис. Моон сонгаар хүв бүрүдө 130 тонназы сараттаар деп планнады бис.

«Искра» колхозун дарагыны П. Дежнев:

— 400 тонна селосту салган, 220 тонна сизгени болуп алган. Ытчал-да-даа бо чылды сизген соогуз эвес, сизген сараттарынның оонадымын күүстөйпн турар бис.

Бюрога көдө коммунисттерин баштыкчылары база чүвө чугаалап турганнар. Олардан кым-даа сизген негелдениң партия-политиктиг амылдан эки тургусканының чимсиз чугааладым. Чинжээ, эш Вясов «Искра» колхоз» сизген белеткээр амылдарда чөмө коммунисттер амылдан турарын бенин байлос болган. «Бо амылды ам-даа чорутпаан мен деп, ол медреселер.

Сизген белеткелениң үшкү декада чоруп, дүжүт амаал амылчының дүжүлүгө туруп келген турда-да, партбюро секретары сизген ескер асноларга партия белеткелери чүгө чак тургузар, оларга партия-ж-м-салым амылды чорудар деп турары ол ишканы, мону намың дээр?

Бюрогун чуралында еске-даа эштер сизген белеткээр бригадаларда, заводларда күш-амылды көчүтүп багай организациястын, партия организацияларынч кошкак амылды шынык айттып турганнар. Мындыг чижактерин көргүзүп болур: «Өк» совхозун сизген белеткээр амылдан чөргүтүп сабырамы, агитликторлар, доундар чок.

Районун улусту контрол комитетиниң дарагыны эш И. Русак райкомун буюрунда дүвүрентиг байдал-биле мычтарга чугаалады:

ЮБИЛЕЙ ЧАЙНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ ҮҮЛЭЗИ

Улу-Хемниң калбак болгаш тараа шөлдери. Наймаар-ооа көөргө, тараа-ла, тараа — далай ышкыш чалым чыдар. Ам ол декиштерлерде чалай дүжүткүп башкымын быжып эгелээр, а чамдык културалар, ыкдыгы ыкыла-тас, оларган, он амыл хомо-ла ба-ла кезер апар. Кижж аразынч кире бээр көзүбейн баар бо чалай тараа — «Улу-Хем» совхозун № 3 салбырынч 3-ку брига-даның Хайыракан дамын амаалы обмачыштыг көк-тарааны дюр. Ол ач быжкан. Ынчангаш Улу-Хем районун таргачылары юбилейлик чылдын чак дүжүткүп ажаадымын баштайтынын моон эгелээр.

Бо түрүндө ол бригада мындыг чалай үнөм 400 гектар көк-тарааны ажарлар. Ынчаарга кол култура — кымыл-тасты ажаарымыч керериниң бетиңде тараа көрбөлдөрү — жамбайканың дайымы белеткелди бо көк-тарааны кезерде шөгөл көөр сорула-биле 30 койбайканы ажаар, амылчымыч керм ууда килер деп турар.

Бо көк-тарааны кестирешичин, бастырышчынын кетай чоруткаш, үш-дөрт амыл тукумдо дооар. Оон соонда ол ажаар алдынан чак дүжүтү — үрелдиниң совхозун Бай-Даг декиштеринде адырды, илтиртер белеткел кал 600 гектар шөгөл аявустуң бирги чартында тарым. Ынчангаш үрелдиниң амылдар ол чак дүжүтү арылгар машаклар болгаш шөгөл белем.

ТУРУКТА: № 3 бригаданың бригадир Семён Марковичи-биле үчүстөк агроному Кызыл-ооа Сат көк-тарааны кезер дээш база кетал мавылар экиек көрүп турары.

С. ТАМЧАЯ.

К. БАВ-КАРА.

Фотоу С. ФЕОКТИСТОВТУУ.

Салбырның сизгенчилери

Танды районун «Эле-гес» совхозунуң № 3 салбырын амыл-ишчилери юбилейлик чылда мал чөмчөвүн базазын быжырымчалыг белеткел алыр дөш, салбырлар аразының чарыштыг киришкеш, шудургу амылдан туралар.

Салбырның сизгенчилери бо чылдын 9121 центнер амыл-бүрү мал чөмчө белеткээр даярдыгы. Оон иштинден белеткел алган күреге мындыг болуп турар.

Тарымал люцерна сизгенчи 193 гектарны кестеш, оон 310 тоннаны сараптаан. Люцернаны селостары-биле 50 гектарны кестеш 200 амыл тонназы селостан. Чай-гаар үнөгө сизген шөгөлүн 25 гектарны кезип сараптаан.

Белеткел эки

Кызыл Мажалытын тараа хүлээп амыр пунктуу юбилейлик чылдын чак дүжүдүн — хүлээп амырны эки белеткени турар. Ам үеде 6900 тонна тараа кирер муңгаш складтарын капитал септелгени дооскан. Декиш херекселдери, тараа хинаар лаборатория, тараа кургагыч механизмер, чүдүрүкчүлөр бүрүн белем.

Чаа неделяже шилчээш

Бымылдын амылдар хандырылга комбинатынын керожон хөп даярар пег беш амыл хүнүн, ийи шынтак хонун неделяже шилчээр сөөдүне амылдың темпиз болгаш шынары эвөөн берген. Ол иште Н. Кураеваның даражыкчылар бригаданын планын даярдаларын хүн бүрү ажыр күсөдип турар.

Ак-Довуракчылар бирги черде

АК-ДОВУРАК. (Телефон-биле). Дүүн Тываның даг улут-пурунуң баштайгыш Ак-Довурактын «Тыва даг-дугу» комбинатын амылчылары болгаш амыл-ишчилери база инженер-техниктиг амылдар чыгарыш коллективинге өөрчүлдүг болушунуң дөмдөлөп эрттирген. Ол хүн амыл шыгынын соонда, 4 шакта коллективтин кижигүнери 800 ажыг кижж арылдар фабрика-нын мурнуу талазында шөгөл чыгып келген.

чартында калбарган социалисттик чарышка Совет Эвилелиниң тус-тус түдүг улутпур бүдүрүлгелериниң канчаар амылчаларын түнөп чугаала-шышаан, ол чарышка Тываның анык бүдүрүлгезинин бирги шерия алганын дыннакты, шилчир Кизыл тукту комбинаттын төлээлекчилеринге эш Левенец тыппып берген. Тукту хүлээп ап тургаш, комбинат-дын директору эш Ондар Совет эрге-чагырганын 50 чылынга алдар кылдыр алган хүлээлгелерин ажыр күсөдир дээш

чак Даржаа олар партига, Совет чакка чүрктин ханызын-дан өөрүп четтиргенин илергей-леп, революциянын юбилейинге күш-амылчы төлөптүг белеткери турдарыне коллектив кижигүнерин кыйгырганнар.

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун болгаш Министрлер Чөвүлелинин мурну-дан партия обкомунун улутпур килдизинин эргелекчи эш Долгополов ак-довуракчыларга изиг байыры чедирбешаан, чылдың ийги чартымында Моон-даа артык эки көргүзүл-дерлиг болурун оларга күзээш.

САГЫШ АМЫР ЧОРУК

(Бии-Хемде байдал дүвүрентиг)

— Мал чөмчөвүлүк белеткелди ала-тайгарлаашкыларга амыл-биле чоруп турар, заводларды удуруткучуларда, тускай эртемниктер-даа барбайн турар. Ынчангаш сизген көөр машакларда амылга белеткелерин эгелээр оодалар олуртуп, техниканы орта ажыгтайтын турары кым-даа билбес. Ол дөргө сагыш амыр, харымсалга чок чорук болурунда еске чүр боор.

Даларга хууде кол агроном В. Иконников-биле нады «Кызыл тараачын» колхозун сизген белеткел турар шөгөлү барымыска, кым-даа чок болган. Дүвө бичил чак болганында оларын калбай барганы ол-дур. Сизген көөр чөмчөвүн ийи агрегат көргөп, агроном: — Херекселди болгаш кезектерин оода чыгаш, чарыс чөмчө чүгө каап кайбас чүвө ирг, көчүтүп аа! — деп, хыйлады. Хамык ужур терге хамачычк каалканында эвес, а ол агрегаттарынч каймы-даа үрелген болду. Сизген көөр алды машакыңды божоктерин уштуп, биринчилик ре-дуктору адырды каалкан, еске-даа кезектер чөк болганда чыктылар. Ол агрегаттарынч кезектерин чымд-дээр болгаш септээр керек, иштал-да-даа аяа чангыс-даа механизатор келбөөн.

Кажан Туран хоорайга чедип келерияк, техниктиг хандырылга-нын машакымы чөмчөвү кылдымда орунта тур. Мастер-адикчи Николай Кислицин биле оң дуалакчыны Юрий Тимофеев машакымын кабыла-зында тавар шынтаган олурар.

— Мында чүвө кылмы олурар улус боор? — деп, агрономдан айттырым.

Василь Игнатьев экини кыскап: — Балмактан турары магад чок боор — диди.

Колхозун баштаар черинге уду-руткучулар дарагынын орадакчысы М. Кунаев, парком секретары В. Шынгы, агроном В. Иконников болгаш А. Кунаев, инженерлер И. Дыбын биле В. Алешеево, ийи дугаар бригаданың удурткучу С. Чекулаев олар чыгып келгенер. Мал чөмчөвүн белеткээр амыл ач оокуу чоруп, тракторунуң сизген көөрү машакылар хууде ортума-биле чүгө 1,5—2 гектар черин сизгени кызыл турарымын дугайыг удуруткучуларда болгаш тускай эртемник-лерден дынары күзөнтиг болган.

Маңа кижиниң бодалдыга кир-бөөн харымдар болду.

— Кижилер чок. Төлөвөрү хууду болган учурунда сизген көөр машакыларга кым-даа амылдарын кү-шөөс — тир деп, Иконников чугаала-ды.

— «Сельхозтехника» артик кезек-тер-биле хандырылган турар. Бирги бригаданың агрегаттарын бригадир-чи дуалакчымы Бондаревка быжыгала чүвө. Ол үш хүн иштинеде чүгө бербаша, олу паркомга чугааламыр керек — деп, И. Дыбын улаштыр чугаалады.

— Багай амыл дугайында кижилерни чөмчө чым бис, оон чүвө үм-көптер. Канды-бир шынгы хемч-өгелер албас болза, хоржок аларган эвөөс — деп, М. Кунаев чөгөшн чугаалады.

Сизген көөлөдөндө чарышты ком-мунистер канчаар организациястап тур-дары, агитаторлар хей бо, олардан чөмчө ким эки амылдан турары? деп, парком секретары эш Шынгыга айттыр салдыган.

— Чарыштын негелделерин амыл-дан кылган чөмчө, мында-даа үң-көвөң үдүрбөөн бис, мында-даа, дө-вөлүн амылдарымын чыгарады.

— Кижилер чок. Төлөвөрү хууду болган учурунда сизген көөр машакыларга кым-даа амылдарын кү-шөөс — тир деп, И. Дыбын улаштыр чугаалады.

— «Сельхозтехника» артик кезек-тер-биле хандырылган турар. Бирги бригаданың агрегаттарын бригадир-чи дуалакчымы Бондаревка быжыгала чүвө. Ол үш хүн иштинеде чүгө бербаша, олу паркомга чугааламыр керек — деп, И. Дыбын улаштыр чугаалады.

— Багай амыл дугайында кижилерни чөмчө чым бис, оон чүвө үм-көптер. Канды-бир шынгы хемч-өгелер албас болза, хоржок аларган эвөөс — деп, М. Кунаев чөгөшн чугаалады.

Сизген көөлөдөндө чарышты ком-мунистер канчаар организациястап тур-дары, агитаторлар хей бо, олардан чөмчө ким эки амылдан турары? деп, парком секретары эш Шынгыга айттыр салдыган.

— Чарыштын негелделерин амыл-дан кылган чөмчө, мында-даа үң-көвөң үдүрбөөн бис, мында-даа, дө-вөлүн амылдарымын чыгарады.

шакчалды-даа алган кижж чок. Он бир агитатор амылдан турар, олар-дын дөргөш Семён Чекулаев, Олар шугу бөдөлгөн чоруткучулар.

Сизгелерге агитаторлар чүвө чугаалап турары? Мал чөмчөвүн белеткээр бригадаларың амылчалары-ларында пландан ажыр күсөдери сизгениң, селостун, саванының план-ын бөг-үтөшиң чакытың доктаамал баугаар канчаар тыппыр, азы садар дөргөн агитаторлар сизгелерге та-йылгытыр ужурут. Эш Чекулаев ийдиң бесөдө чорудар хаман чок, ол дугайын боду бени дынаваан болган.

Колхозтуң машина-трактор ма-стерскаясының эргелекчи эш В. Алешеево-биле ким-о-ла хун Бии-Хеминиң «Сельхозтехника» салбы-рыга бардымыска. Колхозту артык агитаторлар турары, аяа элдерди. Бир амыл чамдык белеткелер болгаш кезектер чөмчө-дө болза, сизген белеткелениң таламы-биле хо-жулашымың кол чыгарааның ол эвөөс болур.

Тракторун сизген кестирер алды чак машиналары каш-ла хүн бүрү-дүр амылдан кижилер. Олар ам үрел-ген. Оларын ийиниң телефон ча-гыларында үстүрген, өскөлериң база ийдиң хаман чок байдал-биле үрөө.

Сизгенге ажылдар кижилер чок деп чүд? Бо колхозта мун хире күш-ажыл кижилери бар. Чоокта чак ча-зактың бедик шаңналың-даа тымы-нап болгай. Оларын ортузунга кил-дизилдегил, организациястк амыл-дан чоруду, хууду юбилейлик амыл-биле күш-ажылчы оларды сорук кижилер болза, олар амылдан терге чакым дивестер.

Мал чөмчөвүн белеткелениң хо-жулар турарын амыл-агылдың уду-руткучуларың болгаш тускай эртем-никтериниң сизги ооюургадыг, шимчентиг ачы чоруду деп тайл-бырлаа чогурт. Чүгө бо колхозту амыл-биле Бии-Хем районун удурткучуларынч боттарынын дугайын база мычтар чугаалаа чогурт. «Өк» сов-хозта, «Искра» колхозта сизген белет-келди база багай чоруп турар. «Хам-дын», «Тилелге» колхозтарда сизген аяан амылчынында күш-ажылды өскөлөрдөн дөргө организациястап тур-ар.

Уайон навияны-биле сизген белеткел-ениң планың чүгө 10 хуу күүсе-дип турар, а сизге салымшыгында түгө ийи амыл-агыл кирген.

Эртен чылдың күзүңде бич-көмчөлөр Совет эрге-чагырганың бедик чыл юбилейинге чөмчөтүг ужу-рлары дөш чарыштын эгелекчелери болганнар. Олар бедик хүлээл-гелери, он иштине мал чөмчөвүн белеткелениң таламы-биле база алганнар. Бии-Хемтиникин сизге амыл-керектен чарыш турары ам кар-туут. А мындыг байдал терге турбас ужурут!

А. ПЕТРОВ.

БИИ-ХЕМНИЦ ШКОЛАЛАРЫ ЮБИЛЕЙГЕ

Октябрийн социалист Улут революциягийн алдарыг 50 чыл өнгө чедишкнннрлгн ужураж дээш Би-Хем районун улус өөридгезингн ажилдакчлары боттарыг бедиткен хүлээгелери алганар. Социалист хүлээгелери түнхели үндэр талам-биле комиссия районун школаларында чарыттай чоруп турарына хылазлаам кылган, школалары партиа, профивел, комсомол организацилары, башклар коллективтери болган ала-нелери талам-биле алаан ажыларын чорутканын демгелгэн.

Мурнузда чылдарга деңээрте школаларда өөридгелгени шынар алаан экижээн, районун бүтү өөреникчилериниң 3 кижиниң бироо-ле өөридгеле чылым «А» болган «Б» демкелтериг өөреник доосканар. Тураннын № 1 болган № 2 ортумак школалары (директорлары Н. В. Селина, С. М. Достай), Эрэбетиң болган Сустун 8 чыл школалары (директорлары Б. И. Араптан, Т. С. Клименков), Чкаловканың болган Биделинги өш школалары (оргеделгичери Ч. К. Чаная, К. К. Байгүт-ола) өөридгелгени шынарлы бедиткенин талам-биле өш эки түндүгелери чегин алганар.

Октябрийн 50 чылында хол-баштыр Тураннын № 1 ортумак школанын коллективни чорутууга тайылбыр ажилды эки чорудуп турар. Мында ада-иниң үндүрүстелди хоррагын чурттакчларында лекцияларын пилан баугар чорудуп, өш школада В. И. Ленинни ажил, амырларын бүтүскен тускай өрөөлди организиластан. Мында СЭКП-ни тургузылган болган Октябрь революциязын тилгелерин дугайында материалдар, альбомнар болган плакаттар айбо-биле делгелтиген. Ол өрөөлгө келгенге танылган ажилды өөреникчи өксурсоводтар боттары чорудуп турар. Ол өрөөлгө чүгө Тураннын чурттакчлары өвес, харын районун колхозтарындан, совхозтарындан көдө ажыл-агыйын ажил-шкчлери база көп турарлар. Оон анында ол-ша школада куш-ажычылдарын өрөөлгө база организиластан, мында районун болган республиканын көдө ажыл-агыйын чедишкнннрлгн өөридгелгени материалдарын дегенер.

Эки өөридгеле болган хой-иниң ажилды ажилында илел-келген кыргыч дээш чарын ол школада класстар аразында чоруп турган, чарыттай түнхели неделе санында үндүрүп турар. Нелелгени иштине багай демек чок өөреник клас ленинчи өрөөлгө кичээлдер эрген алып, хой-иниң ажилды ажилында эки кичирикен клас куш-ажычылдарын өөридгеле өөридгелгени эрген алып. Районун сөө чыл школаларында ленинчи өрөөлгө болган өөридгелгени, Сустун, Тарагының 8 чыл школаларында дайыкчы алдарын булунгарын тургусканын эки деп комиссия демгелгэн.

Совет улустун революция, дайын болган куш-ажычылдарында школаларын кичижилдериниң талам-биле ажилдар Тураннын № 1 ортумак школаларында, өвүтүн, Тарагының болган Сустун 8 чыл школаларында эки тургустунган.

Тураннын № 1 ортумак школанын өөреникчилери Тывага Совет эрге-чагырганы тургузары дөөш демкелге боттарынын амын-тын берген партизанын Баранов, Данилкин болган Норкин оларын өлген черлерин тыпкан. Мында тураскааларын боттарынын күжү-биле тудуп тургусканын.

Бо чылым районун пионерлериниң «Ленинчи сымдыстар, чырынар-ла» деп көрүдгелгени түнхели үндүрүренин район сабу-лу партизан-разведчик Данилкинге тураскаалык чаныга болуп эртен, а республиканын аныктарының сабуу өктө Кривок болган Беспаловка кылган тураскаалдык чаныга, районун аныктарынын сабуу өктө Баранов, Данилкин бооп эртен. Бо демкелер аныктарын кичижилер талам-биле чаггай салдарыг болган.

Тураннын № 1 ортумак школаның келер үенин дайынчанын университетке ажилдап кыштаан. Аныктарын шериг-патриотизмниң баурунга кичижилеринге ол база ужу-дузалыг бооп турар.

Өөреникчи бүтүп бир дөс млышты олуруп өстүрер деп хүлээгеле айтыган, ол хүлээгелгени Сустун 8 чыл школанында алырга бүтүшкел күтүскен. Эртен чылдарга деңээрте бо чылым школалар чанында дуржууга уюштарынын ажилды экижээн. Чыжаа, Тураннын № 1 ортумак школанын дуржууга уюштарында алырга бүтүшкел күтүскен. Эртен чылдарга деңээрте бо чылым школалар чанында дуржууга уюштарынын ажилды экижээн. Чыжаа, Тураннын № 1 ортумак школанын дуржууга уюштарында алырга бүтүшкел күтүскен. Эртен чылдарга деңээрте бо чылым школалар чанында дуржууга уюштарынын ажилды экижээн.

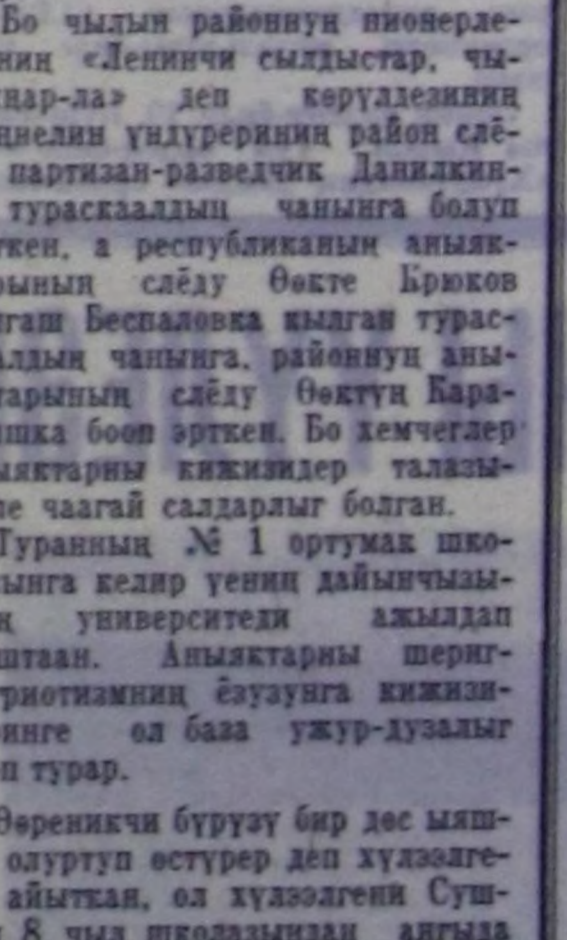
Школаларын кышка белеткелгени талам-биле хылазлаан школа бурунгуге тус-тустап чоруткан. Районун чурттакчлары хей кезин бо чылым септелгени чогур үезинде эки шынарлыг кылды дооскан. Оларын иштине Тураннын ортумак школалары, Тарагының, Сустун болган Эрэбетиң 8 чыл школалары септелгени эки шынарлыг кылганар.

Тураннын № 2 школаны (директору С. М. Достай) септелгени анында ногаа шыжаар скаалты болган ногаа өстүрер чылымдыга черин тудуп кылган, олар мажын бүтүп-биле белеткен, школа чанында дуржууп алган. Школага өөреникчи уруугарын дайыкчы ийн удаа кылап чоруткан. Чамын чедишкннрлгн чүдүлдер-биле чегелестир чет-пестер база илерен, ону чок кылары-биле кемчелерин ап чоруда берген.

Н. ОПСИ,
СЭКП Би-Хем районунун секретары.

СЭКП Би-Хем районунун секретары.

Хойжу, маадыр-не

Иаас-чараа чурумалдыг Шуурмакта Бай-Дегин үстүү баарында Тес-Хемниң сурагыл хойжуларын бирини Борис Сырат кайгылап турар. Ош кадагы Сырат Сенденмаа дузалакчы калдыр.

Мурнаныч хойжулар болган үлгерилг ада-иниң азынган бис шала немызиктей чедип келген бис. Аалдын хоо хаваа баарында малбак ногаа арыгың кылында, чашкан аарыг дөг, таваар өттүп чорлар. Тес-Хемде сурагыл кичижилериниң бирини мурнузда амынган болган алырны-биле өңгө барып чугаалашса дээш күзүл бисти амьратпап чоран чүве. Ам ун күзүлди боттанган өш. Хойжулар кайгы-даа чугаалар, айтырлы союуруган чүлүгүстү харылап, тө каал-ла олурар.

Өгүнү ары-сылган ааа кирген кичи мага-даар: демир орунар, күш чүү сырткылар, тыва хээ-биле кастап турган кылган аптаралар болган чөм шыаы, хоюлуг чуруттар, үлүг иреринүк болган өске-даа чүдүлдер эмге-секселиг салдыган. Сыраттар ам он бир чыл дургузунда хойжу-

лап келген. Бо аразында олар эки малчыннар деп үргүлүк шаңдалып, мактадып келгенер. Мурнаныч, дурмулгалы малчыннар боорга, колхоз оларга бириг класстың хойларын быжыглан. Оларда ам 392 хой бар. Юбилейлиг чылда олар бир хойга онааштыр үш килограмм ийн чүс грам дун алып турган, өзүн ыранта ажыр күүседип, 3 кг 700 гр дунга алган. Бо дээрте дына бедни кергүзүп. Он амытук хураган алып талам-биле база багай өвөс.

Күш-аыылга хандыкшыдыг кадарчы бо өг-буле он ийн уругуларыг. Оларның улуг уруу ада-ининиң үлгери-биле хойжулап ажилдап турар, үш өгу дээш өөридгеле черлериниң студентилери, бир уруу база-ла нолекок, Иларазы он дугары бо чылым дооскан, ам Кызылда нээзе ажил-агыл техникумунга өөренип деп турар, дөрт уруглары школага, бирини бо чылым чаа бир дугага өөреник, а эки-не бичези—Салбанай үш харлыг.

Хей уруг-дарыгыг өг-буле шак мындыг шынар арыг-сылыг чурттап олурары Совет эрге-чагырганың ачыы деп олар санап турарлар. Шынап-ла, чүгө Совет эрге-чагырганың ачыы-биле оларнын хамын уруг-дарыны дээш өөридгеле черлеринде боттарынын күзүн билгин чедип ап, чамдыктары школага күрөң хандыргызында турар-дыр.

Мурнаныч хойжулар, үлгерилг ада-не-биле чугаалашып танышып, оларнын чаггай керезиң — инитиниң малын ажаап азырларыга база уруг-дарынын икижилдигинге, оларнын өөридгелгенигн ам-ада улуг чедишкннрлгн күзүсүз, айттыкпын бис. Сенденмаа Айымыкысена ам дөртөн төс харлыг болза-даа аныжыгы, айттыкпын турда, аныктар-ла. Бис чоруп дөй бээрлик, он азын мунган, хоюнче чоруп дөй берди. Он үзге бис ону чурукка тыгтырып алган бис.

С. ХЕРТЕН.
ЧУРУНТА: Маадыр-не болган хойжу Сенденмаа Сырат.
Фото А. ПОНАМАРЕВТУУ.

Жайгааралга алыр

Барыш-Хемчик районузда амынган биле ажил дугайында база азыра уругуларын дайырап чок чоруп баш ууру болдурус кемчелер дугайында айтыртып Тыва АССР-иниң Дюзи Советиниң Президиуму, Министрлер Чогулуни эртен чылым ийн удаа чугаалашып көргөн. Оон бээр үенин иштине школаларга болган өске-даа өөридгеле черлеринге кичижилдер амынган экижилдер, аныктарын амыла хүлөп алып болган намы чөптөөвүнүн кемчелер үлгүдери чоруп уузаар талам-биле алаан ажилдар чоруттуган. Районун төр-чөр Советтериниң күзүсүмөри, оларын улус зырыдыкшынын талам-биле доктаамал комиссарлары, намы чөптөө уругуларын керез көр комиссия Тыва АССР-иниң Дюзи Советиниң Президиумунуң 1965 чылдың октябрь 15-те доктаамал күзүсүр талам-

биле база боттук кемчелерин чоруткан биле ажил дугайында база азыра уругуларын дайырап чок чоруп баш ууру болдурус кемчелер дугайында айтыртып Тыва АССР-иниң Дюзи Советиниң Президиуму, Министрлер Чогулуни эртен чылым ийн удаа чугаалашып көргөн. Оон бээр үенин иштине школаларга болган өске-даа өөридгеле черлеринге кичижилдер амынган экижилдер, аныктарын амыла хүлөп алып болган намы чөптөөвүнүн кемчелер үлгүдери чоруп уузаар талам-биле алаан ажилдар чоруттуган. Районун төр-чөр Советтериниң күзүсүмөри, оларын улус зырыдыкшынын талам-биле доктаамал комиссарлары, намы чөптөө уругуларын керез көр комиссия Тыва АССР-иниң Дюзи Советиниң Президиумунуң 1965 чылдың октябрь 15-те доктаамал күзүсүр талам-

Хол дыңзыг, сорук кирген

Тес-Хем районун ажилчы херезинери Октябрийн социалист Улут революциязын алдарыг юбилейгелгени ажил-инчи белкелериг ужураж дөөш шуудуг ажилдап турарлар. Бистин эртен херезинери-настың иргүдүлгө-ла хойжулар, калдарлар, саначылар, тузукчулар болуп, а чамдыктар партиа, комсомол, профивел база Советтер ажилдарында быжыгалтыганын, өске-даа садым, харылаа, сай-хөө ажилдарында, уруглар албан черлеринде, школалар башкыларында, чонун калды камгалаанын шүтүмүндө болган районун көдө ажыл-агыйын тускай өреникчилеринде дөөш черде кайла киритпей турар дээр. Улус ажил-агыйында херезинерины мындай калбак киржиниңини үгөн дөөш чүгө улут Октябрийн чаалап алышканынын ачыы херезин олар улут-биле үнелен, бистин төгүдүлгелгенин улам бурунгар болзымын дүргелестириниң херезинге төлөлтү туржун келгенер.

Иштине-биле районда куш-ажыл кылдып шылдар 1900 хире кижиниң 1300 амын көдө ажил-агыл бүтүрүдгелгени, тодгаргааларга, мал ажилында колдуп турар.

Улус чырымышкын шүтүмүндө ажилдап турар 62 херезин башкыларын 34-тү дөөш өртемниң, а 32 өмчилериниң 6-мы, көдө ажил-агылдың тускай өртемниң 12 кичижикин 3-жү дөөш өртемниң.

Ажил-агылын ияны-буру алырларында муракчаларынын салы өскөн. Тодгаргааларга, «Чодураа» колхозту саначылары Баткар Челей, Адыва Хавак, «Ак-Эрик» колхозту Лайдын Ямаа, Монгуш Кара, «Тес-Хем» совхозту Дажы Тандыш-Кара, Клара Лейту олар эртен чартык чылда бедик көргүзүлгү ажилдаанар.

«Тес-Хем» совхозту № 1 сут-баран ферманын коллективни бирги чартык чылда 948 центнер сутту бүдүрүп планын 1134 кылдыр күзүсүлгени, планын 146 хуу күзүсүткен. Хараал-Тей сут-баран фермазын чартык чылда 76 тонна сут саар турган, 86 тоннаын саган, азы күрүнеге планда ажыр 3,5 тонна сутту саткан. «Ак-Эрик» колхозту Улут-Күзет сут-баран ферманын коллективни чартык чыл планын 117 хуу чедирин, күрүнеге сут саалар планы 106 хуу күзүсүлгени, районун сут-баран фермаларынын база бир чаа муракчы фермазы болуп үнгөн.

Кызыл туку чаалап алган

Союлгу хүннерде чэс-бораннап турза-даа Улут-Хем районун сикенчилери малга четчир быжыг чөм-сууну белеткээр талам-биле үзүтөлгенин чок аныдап турар. Билгалыг Иаас атыг нолекок биле «Улут-Хем» совхозта амыл организиластан.

Идановчулар сикен белеткээриниң планын 40 амыг хуу күзүсүлгени, СЭКП райкомунуң болган райкомунуң амыл-агыллар аразында шилчин чоруп кызыл тугун чокта чаа чаалап алган. Чодураа бригадында эш Сендинге баштаткан сикенчилер 990 тонна сикен кезер

планынын 375 тоннаын сарааттап тургускан болган чэс-бораның үезде будун-буру чермнери белеткээрин үргүлүчүлүп турар.

Ол бригадада 2 эвено ажилдап турар. Ооржан Өтпен-оолду эвенозу беш хонуктуң дургузунда 75 тонна сикени сарааттап турган, 95 тонна мындар күзүсүткен. Бо-ла эвенода Кыргыс Достай-оолдун трактор агрегаты сикен кезер норманын доктаамал амыр күзүсүлгени, муракчыларының одурунда санадып турар.

Районун култура албан черлеринде — клубтар, библиотекарларда 26 кичи ажилдап турар. 3 клубтун, 6 библиотеканың өргөлчелери херезинде берген. Берг-Дегин көдө клувунун өргөлчелери Нина Эртине, «Тес-Хем» совхозту Устү-Шынаа салбырынн көдө клувунун эргелгени Анна Карамай оларны эки ажилын түнхелинде ол черлерде бөт-тымыгыр уран чүгү бөлүмнери көздүлүр-ле экижил турар. Устү-Шынааның бөт-тымыгыр артистери бай программалык концерт-биле чокта чаа «Ак-Эрик», «Чодураа» колхозтарынын төптөринге болган Оруку-Шынаага алдан чораш, көрүткүлдерин бедик үнеленип алган. Мында херезин чонун уран чүгүлгө киржилгени өскөн, бо клубта инити ырымны, танышын, хыдыг кичижилерин, шиния бөлүмнери доктаамал ажилдап турар.

Тезистерни массаже!

Чокта чаа комсомолдун Чоон-Хемчик районунун пленуму болуп эртен. Аада районун кулхозтарынын, совхозтарынын база өске-даа черлерин комсомол активчилери ирешкен. Пленумда СЭКП ТР-ның пленуму пленумун шиттирлериниң дугайында СЭКП Чоон-Хемчик районунун секретары эш М. И. Стрельников плетке кылган.

Пленумунун ирешкчилери чугаалашкан айтыртыгында талам-биле база бирги чартык чылда ажил-агыл шынарлыгын күзүсүлгени дугайында санаа-оонадарын эң-не илел-келген-биле бергенер.

«Сут-Хем» совхозтан келген комсомолду Улусавета Монгуш болупун санаалыг совхозтун Ак-Дат фермазы бирги чартык чылда районун фермалар аразында социалисттич чарыкында бирги черин ап, сут сааладыкпын планын 133 хуу күзүсүлгени оналды демгелгени. Союзтуң Култура башкыларын агитколлективни СЭКП ТР-ның «Октябрийн социалисттич Улут революциязын 50 чылы» деп Тезистерни бригадалар төптөринде ажилдап турарларга тапшытырып беришкан, концертти үндүрүп турарын ол чугаалаан. Шакмындык санааларын «Чыраа-Бак» совхозта комсомол комитетиниң секретары М. Хоктуу-оол, комсомол райкомунун секретары К. Оруе-оол, Аидан-Маадыр салбырдан комсомолду М. Тона болган оон-да өскелер бергилешкен.

Районун комсомол организилашканын активчилери тус-түе черлерде СЭКП ТР-ның Тезистерни кичи бурунуге чедир тайылбырлар дугайында хүлээлгени алганар.

С. БАДЫ.

Бөгүн-даа белен

Чээ-Тадун денискеринде төрөө шөлдөрүнө чагай дүштү өзүп турар. «Найрал» совхоз бо чылым 10923 гектар черин тараанып ажаар. Уруштун амыг байдалы-биле алып болза, дүштү бедик болуп, ийнчаарга-ла коч-байы, жалга бүртүткени оналжыр улуг дыка улуг болур.

Совхозтун механизаторлары дүштү ажаар техниканы чогуур хуу-сазында шынарлыг септеп алып дөөш кызымак ажилдаанар. Ам үезде 46 комбайн бурун септелгенин, олар бөгүн-даа ажилдап үнүптөрине белен. Комбайнларын чылында «ЖВН-6» деп жалкалар база белен кылдыр дөш чыксаалыкан. Ол бүтү техника идеялгени септелгенин, шөлдөлгө эртен.

Ажаал алышкын техниказын дүргөн болган шынарлыг септе-эриги механизаторларынын күш-ажылын ийн организиластан, септечилерин быжыг сагыла-чүрүмүзү, ажилга чүтүлдүп дузалаан. Мотористер А. Маамшев, Б. Бавуу олар шимчедикчилери септелгени дүргөн болган шынарлыг кылдып келген. Токсар А. Гарева, чегин Г. Сафронов, акжумулатори Г. Глазырин олар оналшкан ажилдарын бедик шынарлыг, шылынын күзүсүлгени турар. Комбайнерлер Х. Танов, Н. Иргит, И. Тюкавин, И. Фетлюлов, А. Маадыр-оол олар бүтү септелге дүргүндө кызымак ажилдап, септелгенин муракчылары болуп келген.

Тезистерни массаже!

Чокта чаа комсомолдун Чоон-Хемчик районунун пленуму болуп эртен. Аада районун кулхозтарынын, совхозтарынын база өске-даа черлерин комсомол активчилери ирешкен. Пленумда СЭКП ТР-ның пленуму пленумун шиттирлериниң дугайында СЭКП Чоон-Хемчик районунун секретары эш М. И. Стрельников плетке кылган.

Пленумунун ирешкчилери чугаалашкан айтыртыгында талам-биле база бирги чартык чылда ажил-агыл шынарлыгын күзүсүлгени дугайында санаа-оонадарын эң-не илел-келген-биле бергенер.

«Сут-Хем» совхозтан келген комсомолду Улусавета Монгуш болупун санаалыг совхозтун Ак-Дат фермазы бирги чартык чылда районун фермалар аразында социалисттич чарыкында бирги черин ап, сут сааладыкпын планын 133 хуу күзүсүлгени оналды демгелгени. Союзтуң Култура башкыларын агитколлективни СЭКП ТР-ның «Октябрийн социалисттич Улут революциязын 50 чылы» деп Тезистерни бригадалар төптөринде ажилдап турарларга тапшытырып беришкан, концертти үндүрүп турарын ол чугаалаан. Шакмындык санааларын «Чыраа-Бак» совхозта комсомол комитетиниң секретары М. Хоктуу-оол, комсомол райкомунун секретары К. Оруе-оол, Аидан-Маадыр салбырдан комсомолду М. Тона болган оон-да өскелер бергилешкен.

Районун комсомол организилашканын активчилери тус-түе черлерде СЭКП ТР-ның Тезистерни кичи бурунуге чедир тайылбырлар дугайында хүлээлгени алганар.

С. БАДЫ.

Бөгүн-даа белен

Чээ-Тадун денискеринде төрөө шөлдөрүнө чагай дүштү өзүп турар. «Найрал» совхоз бо чылым 10923 гектар черин тараанып ажаар. Уруштун амыг байдалы-биле алып болза, дүштү бедик болуп, ийнчаарга-ла коч-байы, жалга бүртүткени оналжыр улуг дыка улуг болур.

Совхозтун механизаторлары дүштү ажаар техниканы чогуур хуу-сазында шынарлыг септеп алып дөөш кызымак ажилдаанар. Ам үезде 46 комбайн бурун септелгенин, олар бөгүн-даа ажилдап үнүптөрине белен. Комбайнларын чылында «ЖВН-6» деп жалкалар база белен кылдыр дөш чыксаалыкан. Ол бүтү техника идеялгени септелгенин, шөлдөлгө эртен.

Ажаал алышкын техниказын дүргөн болган шынарлыг септе-эриги механизаторларынын күш-ажылын ийн организиластан, септечилерин быжыг сагыла-чүрүмүзү, ажилга чүтүлдүп дузалаан. Мотористер А. Маамшев, Б. Бавуу олар шимчедикчилери септелгени дүргөн болган шынарлыг кылдып келген. Токсар А. Гарева, чегин Г. Сафронов, акжумулатори Г. Глазырин олар оналшкан ажилдарын бедик шынарлыг, шылынын күзүсүлгени турар. Комбайнерлер Х. Танов, Н. Иргит, И. Тюкавин, И. Фетлюлов, А. Маадыр-оол олар бүтү септелге дүргүндө кызымак ажилдап, септелгенин муракчылары болуп келген.

С. БАДЫ.

